

Prenumerationspris $\frac{1}{1}$ år Kr. 2: - $\frac{1}{2}$ " " 1: -	Utgiven av Svenska Folkförbundet. Ansv. redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Tallinn. Tel. 431-53. Utkommer varannan vecka.	Götalandet: $\frac{1}{1}$ år Kr. 3: - $\frac{1}{2}$ " " 1:50
---	---	--

I svenskhetens tecken.

Svenska dagen i Reval.

Svenska dagen firades i Reval med en enkel samvaro å Svenska skolan. Det har varit sed att före festens början hålla minnesgudstjänst, men då församlingen tyvärr ännu saknar kyrkoherde, lät detta ej göra sig.

Något före slaget åtta på kvällen kunde man se bekanta gestalter styra sina steg till Svenska skolan. Vid den utsatta tiden för samkvämets början var den relativt (efter våra förhållanden) rymliga salen fylld till sista plats.

Samkvämet inleddes med att unisont sjunga den av oss alla här älskade Modersmålets sång, varefter professor P. Wieselgren från Dorpat talade om Gustaf Adolf i den svenska dramatiken. Temat som sådant var för publiken något tungt, men det sätt varpå det behandlades gjorde det njutbart för alla. Det var ett alldeles nytt område revalsvenskarna beträdde. Det har talats mycket om Gustaf Adolf både som människa, kristen, krigsman, monark m. m., men aldrig förut har någon dristat sig att tala om dramatiseringen av hans person och liv. Professor Wieselgrens föredrag belönades med ihållande applåder. Utom det att få höra ett fullödigt föredrag hade svenskarna i Reval även nöjet lära känna Sveriges vetenskapliga representat vid vårt lands universitet.

Efter föredragets slut hade frk. Dagmar Petterson vänligheten att sjunga några sånger nämligen „Sverige“ av Stenhammar „Tonerna“ av Sjöberg och

Trasten i höstkvällen“ av Vennerberg och skördade livligt bifall. Ackompanjemangt sköttes av frk. Kredsback.

När det egentliga programmet var undanstökat, serverades te av fruarna R. Beipman och Westerblom. Nu fingo de församlade sig en angenäm språkstund kring borden och det är säkert att de flesta gingo därifrån med känslan, av att de uplevat någonting vackert, som det grå vardagslivet ej ofta beskär.

Det är angenämt att konstatera huru stort intresset ändå är för den svenska dagen. Det är sällan svenskarna känna sig så sammansvetsade som just vid hågkomsten av hjältekonungens allt enande minne.

Ibland får man böra, att svenskarna i Estland slumrat in. Dylåka påståenden äro antingen förorsakade av bristande kännedom om de faktiska förhållanden dena eller illvilligt utslungade. Naturligtvis kan den ej ha reda på allt som försiggår, som blott fäster sig vid det yttre, men de som ständigt ligga i arbetet veta nogsamt, huru det står till och försöka givetvis i mån av möjlighet även informera de utomstående därom.

Svenska dagen i Dorpat.

Svenska dagen i Dorpat begicks i svenskhetens och Gustaf Adolfsminnets tecken.

Den talrikt församlade svenska och svenskintresserade allmänheten hälsades välkommen av stud. Hj. Pöhl, varpå omedelbart intonerades „Du gamla du fria“ . . .

Festföredraget, som hölls av professorskan Wieselgren, var en medryckande tolkning av hjältekonungens universella personlighet. Efter talet bjöds te och sjöngos fosterländska sånger, musicerades och deklamerades.

Den av allvar och glädje präglade samvaron avslutades med „Modersmålets sång.“

Svenska dagen på Birkas.

Den sedvanliga svenska dagen firades gemensamt med Birkas och gymnasiet elever på Birkas folkhögskola. Från omgivningen, Hapsal inberäknat, hada en rätt stor mängd intresserade kommit tillstädes. Rikull, varifrån även en sångkör skulle bidra, kunde på grund av det dåliga, väglaget icke infinna sig.

Kvällen var trots missräkningen med rikullborna mycket lyckad. Rektor Fredrik Erlund höll ett hjärtligt hälsningstal och lektor Torsten Svensson ett vackert festtal om konung Gustav Adolf. Föreståndaren A. Samberg deklamerade, även en gymnasieelev deklamerade, vilket allt mottogs med bifall. Sedan pastor Sven Danell med några varma ord och böne avslutat programmet och en hel mängd sånger unisont sjungits, serverades kaffe an skolans husmor fröken Rosendal.

Tack.

Birkas folkhögskolas bibliotek har från Riksföreningens Stockholmsavdelning såsom gåva mottagit det ståtliga verket: „Svenskarna i Amerika.“ Undertecknad beder härmed få

frambära bibliotekets v a r m a
t a c k.

Birkas den 7 nov. 1931.

Sven Danell,
bibliotekarie.

„Svensk-estniska samfundet vid Tartu's universitet.“

I senaste nr. av denna tidn. meddelade vi, att svenskarna vi universitetet i Dorpat voro i färd med att grunda ett vetenskapligt samfund vid ovan nämnda universitet.

Under ett samtal med. prof. P. Wieselgren uppgav denne, att samfundet i fråga inom, de närmaste dagarna blir verklig. Statuterna äro redan utarbetade och översatta även till estniska språket, och bli dessa stadfästa snart av universitetets myndigheterna.

Samfundet har till uppgift främst att vetenskapligt undersöka och befrämja forskningen av svenska förhållanden, bedriva allmänt nordiska studier och praktiskt uppöva språkfärdigheten. Dessutom att forska sådana estniska förhållanden, för vilka Sverige varit av betydelse. Vidare skall samfundet befrämja de estnisk-svenska förbindelserna etc.

Till arbetande medlemmar i samfundet upptagas lärare och studenter vid universitetet samt andra akademiker, som stå i förbindelse med högskolan, förutsatt att dessa behärska sv. språket, så att de obehindrat kunna läsa svensk litteratur. För understödjande och hedersledamöter gäller denna fordring ej. Samfundets officiella språk är svenska och estniska.

Statuterna förutse minst 2 vetenskapliga möten under höstterminen samt minst 3 sådana under vårterminen.

Under samtalets gång uttryckte professorn sin förundran över, att det bland estniska akademiker funnits så stort intresse för saken. Prof. nämnde därvid flera, som redan anmält sig för att hålla vetenskapliga referat.

Dessutom framgick det, att det finnes flera bland universitetets lärare, som tala svenska alldeles flytande. Bland dessa må nämnas prof. G. Suits, som under sin landsflykt vistades i Finland och förmodligen där inhämtade kunskap i svenska

språket. Därnäst prof. Wieget och prof. Wasar m fl. andra.

I betraktande av allt detta äro sålunda omständigheterna de allra bästa för samfundets verksamhet, och vi hoppas att detta i hög grad skall befrämja kunskapen om svensk kultur och svensk vetenskap i de estniska akademiska kretsarna. S-1.

Dunkningsolycka i Spithamn.

Torsdagen den 5 nov. inträffade i Spithamn en drunkningsolycka. Mellan 12—13 tiden drunknade en man, benämnd Kovit från gränsbevakningen. Även fyrvakten på Odinshalm M. Luks hamnade i vattnet men räddade sig med stor svårighet. Olyckan inträffade då tyrvakten skulle i en liten roddbåt föra Kovit i land från motorbåten. Båten kantrade och båda hamnade i vattnet. M. Luks fick emellertid fatt i motorbåtens propeller och lyckades hålla sig uppe, medan Kovit omedelbart drunknade.

Efter en halv timme fick man upp den förolyckade, men man kunde ej mer återkalla honom till livet.

Ett par timmar senare anlände läkaren, vilken endast konstaterade, att livet flytt.

Nuckö mejerifråga.

Mejerifrågan på Nuckö är bliven aktuell, sedan mejeriet därstädes stängt sina dörrar.

Mjölkhushållningen, så svag ur affärssynpunkt den för tiden är, är dock här en naturlig gren av lantbruket på grund av att god tillgång på naturliga ängs- och betesmarker äro tillfinnande. Dessa marker kunna utan större kostnader med lämpliga kulturåtgärder fås åtta avkasta vida mer än vad fallet är och därigenom höja mjölkavkastningen och sänka mjölkens produktionspris.

Exemplet från Sverige och delvis även från Finland, där man med framgång slagit in på s. k. kulturbeten, manar till efterföljd, så mycket hellre som markerna här av allt att döma med lägre kostnader kunna försättas i hög avkastning. Vi ha ju kalk i dessa jordar, och kalken kan liknas vid kocken i köket — den förmedlar omvand-

lingen av växtnäring i direkt upptagbar form. Klöver och andra baljväxter, våra förnämsta betesväxter, gå ju väl till på kalkrik jordmån.

Men allt detta förutsätter förefintligheten av ett mejeri, som tillförsäkrar leverantören full, valuta för sin vara. Det gör privatmejeriet i regeln ej. Andelsiden däremot, som i ovananförda länder så väl slagit ut på mejeridriften, synas även här vara den enda giltiga lösningen. Mjölkhushållningen är, som här ovan redan nämnades, ej en lysande affär. Så mycket hellre bör då ett andelsmejeri grundläggas, som tillförsäkrar lantmännen full valuta för varan.

Föreningarna sig svenskar och ester på Nuckö att gemensamt och i förtroende upprätta ett andelsmejeri, vore härmed en ekonomisk fråga av stor ekonomisk bärvidd löst. En ekonomisk sammanslutning som denna kan och bör ge utgångspunkt för vittgående åtgärder och företag till fromma för det beträngda lantbruket.

Enighet ger styrka! Dryften, lantmän, denna fråga och låtom oss så utlysa ett sammanträde, som skrider från ord och planer till handling. F. Erlund.

Lantbrukskammaren.

Alla försök att uppehålla jordbruket enbart med konstlade medel har i längden visat sig tämligen hopplöst. Så har staten skapat en hel rad fonder: fond för billigt utsäde, för missväxt, för exportslakterier, och fond för tillskott å exportfläsk; till en början med 10 kr. per varje exporterat svin, senare 5 kronor så länge pengarna räckte till. Dessa „feta“ fonder sinade ut, men jordägarna-småbönderna förblevo lika „magra“ som Faraos nöt, när de hade ätit upp de sju feta.

Rågmonopolet har ju utan fråga sin stora betydelse ur nationalekonomisk synpunkt. Men eftersom 85% av våra bönder odla råg enbart för eget behov kan ju rågmonopolet icke göra allt för mycket till för att förbättra den stora massans-småböndernas lantbruksekonomi. När en tunna potatis, det enda som av större antal småbruk odlas till salu, betalas med 1 kr. 60 — 1 kr. 80 sent (läs EN kr. o.

s. v.) och mjölken med 3,5 — 5 cent liter och fläsk med 40 — 50 cent per kg. behövs kanske icke en tydligare förklaring till jordbrukarnas ställning, i all synnerhet om ännu tillägges att jordbrukaren får betala 50 — 60 sent per kg. för sämsta sortens sill, vilket nöje blott en och annan småbrukare kan unna sig till julen.

Detta läge har framtvingat tanken på självhjälp såsom enda möjligheten till varaktig och effektiv hjälp till förbättring av vårt jordbruks ekonomi. Med tanken på självhjälpen stiftades i juni d. å. lag om en officiell institution för jordbruket — nämligen lantbrukskammaren, eller om man så vill, jordbrukarnas egen riksdag.

Lantbrukskammaren består av 60 valda ledamöter. Rösträtt till valen äger varje jordbrukare, som besitter ända till 5 hektar brukbar jord. Dessa 60 hava sen att tillkalla 10 sakkunniga, och hela lantbrukskammaren kommer att bestå av 70 ledamöter.

Som känt är, har staten årligen lämnat jordbruket ett avsevärt belopp, c-a 400.000 kr., i form av agronomiskt rådgivning via agronombyrån, men tyvärr har rådgivningen varit ganska minimal; elakt folk talar om att agronomerna haft partipolitiska vindar i sina segel, men hur som helst, säkert är att bönder blott före valen hade möjlighet att göra bekantskap med sina rådgivande agronomer.

I och med lantbrukskammarens existens hoppas man kunna undvika sådana felsteg och att understödet lämnas direkt till lantbrukskammaren och jordbrukarna själva via lantbrukskammaren få opolitiskt organisera agronomväsendet på ett för småbrukarna nyttigt sätt. Detta är dock ingalunda lantbrukskammarens enda uppgift. En av dess största uppgifter är att organisera försäljningen av lantbruksprodukter. Det är en skrikande orättvisa att bönderna få högst 5 cent för en liter mjölk, men jordbrukaren får betala 11 — 13 cent per liter. Vid möjligheten att ha tillfälle att direkt få sina livsmedel inköpta genom producenternas egna företag eller dess kontroll, skulle givetvis priserna ställa sig fördelaktigare å ömse

TEAFTON

anordnas den 19 nov. kl. 19 å Svenska skolan Riddaregatan 3.

Behållningen till förmån för skolbarnens julfest.

Alla välkomna!

sidor. Lantbrukskammaren har, som vi ser, kolossala uppgifter att brottas med. För att motsvara de fordringar jordbrukaren ställer på den, bör lantbrukskammaren vara i stånd att även giva råd i vad som kan odlas och i vilken utsträckning, allt efter som möjligheten till avyttring förefinnes. För min del tror jag att fruktodlingsfrågan vid våra småbruk borde närmare undersökas och utvidgas i den mån det sig göra låter. Det är för all del ingen brist på arbete, men huvudsaken är att arbetet från början inriktas rätt.

Under alla omständigheter är vägen till en sund och lycklig lösning av det så mycket omtalade jordbrukets nödläge att söka i den kortaste vägen med livsmedeltillförsel från producenten till jordbrukaren. Ju mer intimt detta samband kan knytas dess bättre kan hushållningen ordnas till bätnad för såväl jordbrukaren som för den övriga befolkningen.

Till slut kan ej nog påpekas vikten av, att allt här i världen är relativt, och att man får sova som man bäddat. Så också med lantbrukskammaren. Vill man draga största nytta av lantbrukskammaren gäller det att vid valen se till, att icke invälja partiintresserade utan män med sunt jordbruksintresse.

Jordbrukare.

Kina—Japan.

Från Tokio meddelas till Berlin att tillståndet i Mandsjuriet tillspetsas alltmer för var dag.

Kinesiska avdelningar ha angripit japanerna utefter hela linjen. I västra Mandsjuriet uppges kineserna ha grupperat större styrkor, som bestå av 2400 man kavalleri, 5200 man infanteri samt 300 man artilleri. Däremot förfoga japanerna endast över ca 1000 man.

På grund av den allmänna villervallan ha flera städer plundrats av kinesiska banditer. Telefon- och telegraförbindelsen uppges vara arbuten mellan

flera städer och dessa i banditernas våld.

Det är omöjligt att förutspå händelsernas utveckling och man fruktar, att öppet krig ej skall kunna undvikas.

Revolutionsdagen firades i Moskva. Med anledning av 14-årsdagen av oktoberrevolutionen föranstaltades trupperad på Röda torget.

Paraden mottogs av Vorosjilov, som höll et hälsningstal till trupperna. Vid tillfället närvaro medlemmar av den diplomatiska kåren och de utländska makternas militärattachéer. Demonstranterna buro röda fanor och plakat, som skildrade enskilda företags prestationer och buro inskrifter sådana som: Med stål och järn befästa vi den sociaistiska industrins makt, 5-årsplanen skola vi genomföra på fyra år, vi åstunda icke krig, men vi tillåta icke att någon beskattar vårt land, må vi stärka landets försvarsberedskap och den röda arméns makt o. s. v.

Ny arktisk expedition med luftskepp. Aeroarctic, det internationella sällskapet för utforskande av Arktis medelst luftfartyg, som i somras företog en framgångsrik färd till polarområdet med „Craf Zeppelin“ med dr Eckener som förare, har nu tagit upp frågan om ännu en forskningsexpedition.

I dagarna har sällskapet en allmän konferens i Berlin. Till denna ansluter sig ett sammanträde för dryftande av ytterligare forskningsföretag från Aeroarctics sida. Sålunda skall rådet diskutera ett vetenskapligt program för en ev. andra arktisk färd eller ett deltagande i det internationella polaråret 1932—33.

Präst vill räta lutande tornet i Pisa. Från Rom telegraferas: Fader Don Piccardo, vistas f. n. i Pisa föratt få tillstånd att räta det lutande tornet. Han anser sig ha funnit ett utmärkt medel genom att gräva undan grunden på ena sidan, varigenom tornet av sin egen tyngd skulle sätta sig upprätt.

Invánarnas protester, att turiströmmen skulle sina, bemöter Piccardo med påståendet att flera turister hellre skulle vilja se ett berömt lutande torn som åter blivit upprätt, än ett gammalt, lutande torn. Pisa har dock ännu icke givit Piccardo fullmakt att utföra arbetet, när man icke litat på hans försäk-

ringar, att man tidigare rätat kyrkor enligt samma metoder.

Kyrkligt meddelande:

Söndagen den 22 dennes (Domssöndagen) hålles i Svenska kyrkan härstädes kl. 11 f.m. högmässa med nattvardsgång av kyrkoherden Karl Nilsson från Vormsö. *A. Stahl.*

Finbrukens Brevpapper

utan jämförelse bäst och billigast
Klippan Lessebo Grycksbo

Betald annonsplats

Aktiebolaget J. E. Arndt
Hudiksvall Ångbåtsexpedition, Befraktnings-
Skeppsmäklari och Speditionsaffär. Lager av
kol och Byggnadsmaterialer. Rikstelef.: 245, 287
325. Telegrafadr.: Arndtbolaget.

Reserverad annonsplats

Året Runt bra mat
Systembolagets Restaurang på
LAXEN, HALMSDAT

Norrköpings Kemiska Undersökningsanstalt,
Norrköping. Tel. 1249.
Utför kemiska analyser och provtagningar.
Inneh.: Civiling. John Wanselein. stadskemist.

Restaurant Runan

Sundsvalls popu-
läreste restaurant.
HEMTREVLIGFESTVÄNING
Förträfflig mat. Billigaste priser

Svenska Bomullsflaggor

Hängmattor av Bomullstyg
Gefle Manufaktur Aktiebolag
Strömsbro
Telefoner: Gävle 88, 2288 och 1689.

BIERSTUGAN I

Spångabacken, Norrköping.
Rekommendera sina väl tempererade malt-
drycker.

SVEDALA

Tegelmaskiner, Grävmaskiner, Stenkrossar,
Väggbyggnadsmaskiner, Betong-
blandare, Torvmaskiner, Bränslekrossar
för Torv, Koks och Kol, Pulverise-
ringsmaskiner, Vindsiktar, Transportap-
parater, Lastningselatorer, Rullager,
Rallvagnshjul, Kokillgodis, rekommende-
ras.

AKTIEBOLAGET ÅBJÖRN ANDERSON

Post- och Tel.-adr.: Svedala, Gjuteriet.
Tel.: Namnanrop: Gjuteriet

RESTAURANT DAMBERG

Matsalen i tr. Stockholm rekommenderas
Beställningar av bord N. 129 11. N. 62 85.

SVEABLANDNING

Rostkaffet i blågula påsarna
tillfredsställer alla i parti från
ENGWALL HELLBERG A.-B., GÄVLE

VID BESÖK I VÄXJÖ REKOMMENDERAR Järnvägsrestauranten

VÄXJÖ sitt erkänt goda kök. Fullständig
spritservering. Förstklassig musik. På som-
maren enda platsen i staden för härlig
parkservering. God plats för bilar.

„Besök Karlstad“

ORSA KÄTTINGFABRIK ORSA

(Innehavare: Järnhandl. Birger Olsson)

Tillverkar
Kätting och Flottningssmidan
ävensom Specialkätting för olika ändamål
EXCENTERKOPPLET
All kätting provas och utföres av prima
svenskt specialjärn. Infordra offer. Telefo-
ner 9 och 194.

EVANGELISKA FOSTERLANDSSTIFTELSENS

BOKFERLAG

Stockholm 3. Tel. Norr 327 65 (växel)

Biblar — Psalmböcker —
Religiös litteratur

Välsorterad

BOK- och PAPPERSHANDEL

Bästa drivkraft för fartyg av alla slag är

MARIN- J. M. JUNE-
MOTORN MUNKTELL

A.-B. Jönköpings Motorfabrik, Jönköping. Telegr.: MOTOR
Telefon 197, 897

Överum

är namnet, som garanterar verklig
kvalitet å plogar och plogdelar.

LENNA BRUKS AKTEBOLAG

Länna station Tillverkar och försäljer:
Byggnadsnickler Hyvlade och ohyvlade
Trävaror Träkol, Ved av alla slag
Begär offer!

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkargatan 17.

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

Giv barnen SVEA

CHOKOLAD och CACAO

Närande. Välsmakande.

A.-B. Svea Choklad-Norrköping

A.-B. Lidköpings Vikingsågar

LIDKÖPING

VIKING

Representant för Estland

Johan Grönsjö. Vana Viru 9. Reval.

Aktiebolaget

Nya Spis- & Knäckebrödsfabriken

OSKARSHAMN Välkända brödsorter rekommenderas.
Köp det! Ät det

Vildskinn

Räv, Utter, Mård, Hermelin
Ekorre, Hare och Kanin upp
köpas till allra högsta pris

Vi betala högsta priser, då skinnen h uvudsaks
ligen äro för egen fabrikation. Prislsta sände
mot porto.

OUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4

„Besök Borås“

Reserverad annonsplats

TVÅ

Kvalitetsmärken

Gammal

Norrlands Akvavit

och

Renat Bordsbrännvin

46%

Begär alltid dessa
brännvinsorter på
restauranter och sys-
tembolag

EGONLINEN uppehåller regelbunden trafik k
Göteborg med alla mellanliggande svenska
hamnar till KARLSKRONA—DANZIG—LIBAU
—RIGA—REVAL—HÄLSINGFORS.